

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ

29-35-69, 628-37-04
21-07-57, 628-90-17

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00-503 W A R S Z A W A
TELEFAX: 29-40-89

BS/17/14/94

- ◆ **POSTRZEGANIE POZYCJI POLSKI
PO STYCZNIOWYM SZCZYCIE NATO**
- ◆ **PROGRAM "PARTNERSTWO DLA POKOJU"**

Komunikat z badań

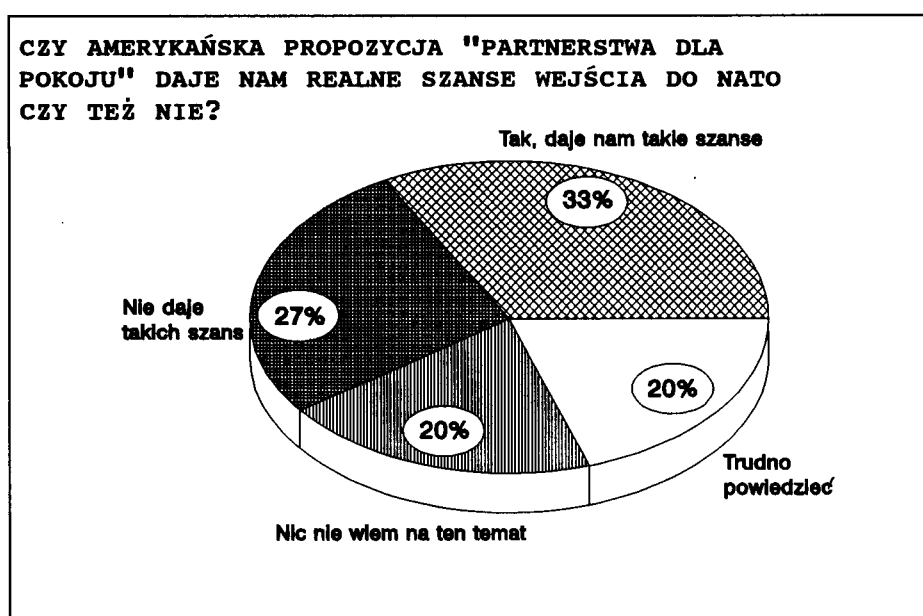
WARSZAWA, LUTY '94

Uwaga: Przedruk materiałów CBOS w całości lub w części oraz wykorzystanie danych empirycznych jest dozwolone wyłącznie z podaniem źródła.

◆ **POSTRZEGANIE POZYCJI POLSKI PO STYCZNIOWYM SZCZYCIE NATO**
 ◆ **PROGRAM "PARTNERSTWO DLA POKOJU"**

◆ Polska opinia publiczna z umiarkowanym optymizmem przyjęła decyzje styczniowego szczytu NATO.

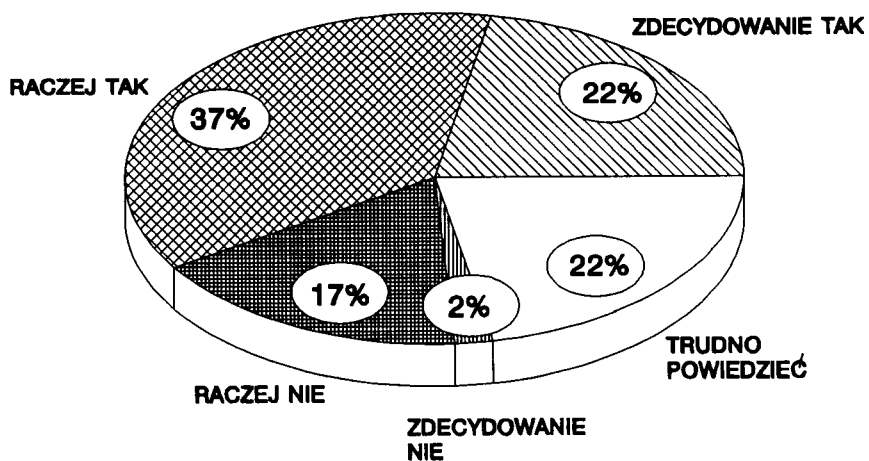
◆ Największa grupa ankietowanych osób zbyt mało wie o programie "Partnerstwo dla pokoju", by oceniać konsekwencje jego wprowadzenia. W przekonaniu jednej trzeciej badanych program ten stwarza realne szanse wejścia Polski do NATO.

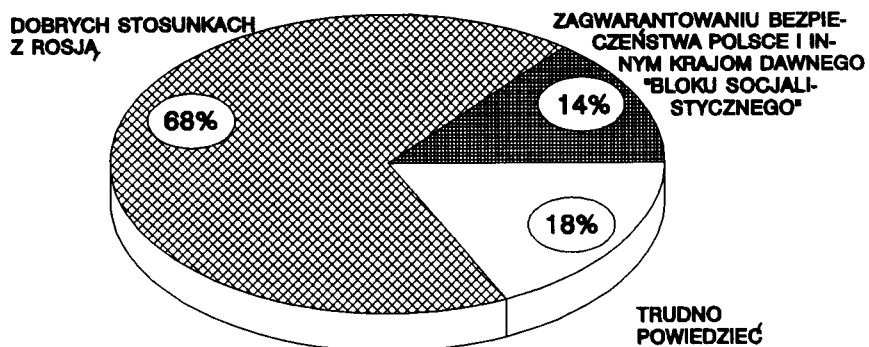
◆ Większość Polaków sądzi, że Stanom Zjednoczonym zależy przede wszystkim na dobrych stosunkach z Rosją, a nie na zagwarantowaniu bezpieczeństwa Polsce i innym państwom naszego regionu.

◆ W sposobie postrzegania Rosji przez nasze społeczeństwo nastąpiła gwałtowna zmiana. W ciągu ostatniego pół roku Rosja z kraju pogrążonego w chaosie i zajętego własnymi problemami zmieniała się w świadomości większości Polaków w państwo dążące do odbudowy byłego imperium.

CZY W NAJBLIŻSZEJ PRZYSZŁOŚCI ROSJA BĘDZIE DĄŻYĆ DO ODBUDOWANIA PAŃSTWA W GRANICACH DAWNEGO ZSRR I ODZYSKANIA WPLYWÓW W BYŁYCH KRAJACH SOCJALISTYCZNYCH CZY TEŻ NIE?

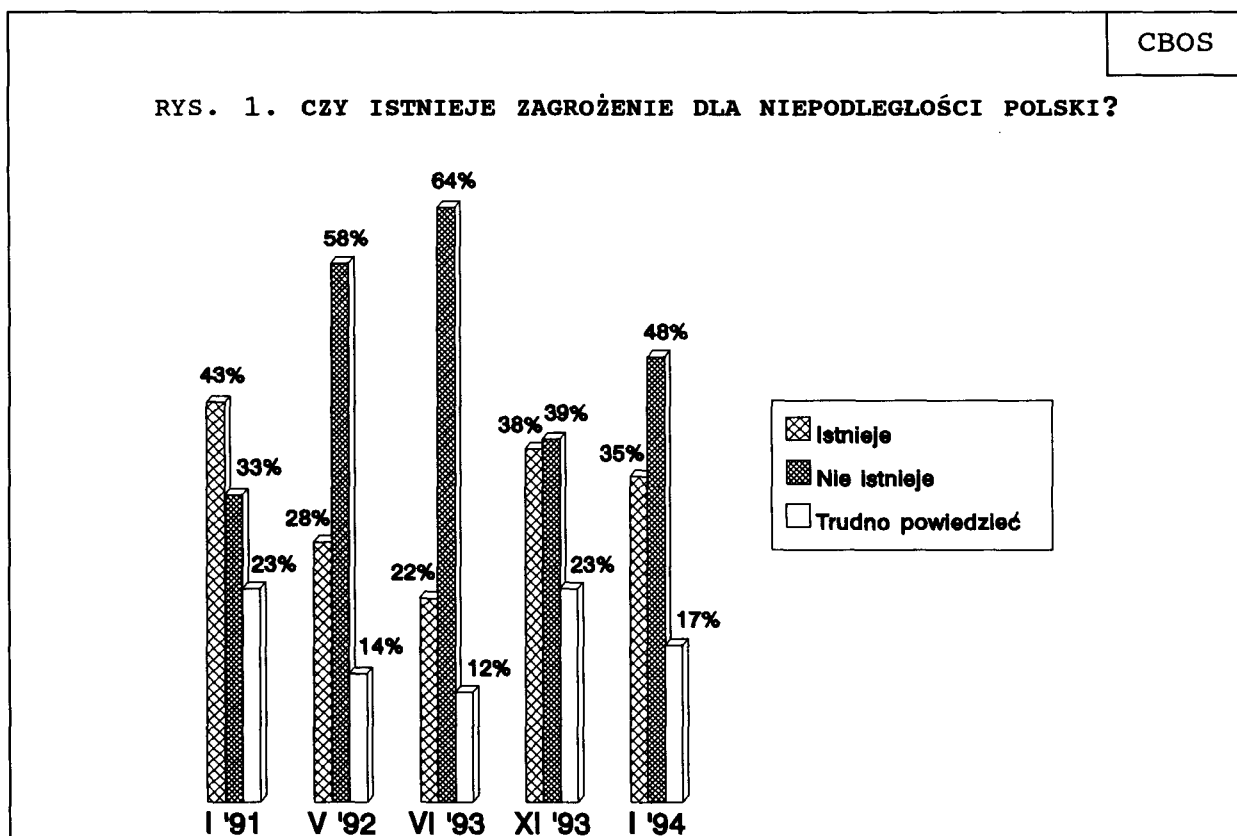
CZY STANOM ZJEDNOCZONYM PRZEDZIE WSZYSTKIM ZALEŻY NA:

Na styczniowym szczycie NATO przyjęto amerykański program "Partnerstwo dla pokoju". Nie zapewnia on ani Polsce, ani pozostałym państwom Grupy Wyszehradzkiej automatycznego członkostwa w strukturach Paktu. Czy zatem zaoferowana Polsce propozycja udziału w tym programie jest sukcesem czy też porażką polskiej dyplomacji, która czyniła starania o pełne członkostwo naszego kraju w NATO? Czy decyzje styczniowego szczytu NATO zmieniły sytuację Polski na arenie międzynarodowej? Czy jesteśmy obecnie krajem bardziej bezpiecznym? Odpowiedzi na te pytania przyniósł styczniowy sondaż¹ CBOS.

Czy istnieje zagrożenie niepodległości?

W czerwcu '93, kiedy ostatni żołnierze armii radzieckiej szykowali się do opuszczenia naszego kraju, a droga Polski do NATO wydawała się otwarta, jedynie 22% badanych było zdania, że niepodległość naszej ojczyzny jest zagrożona.

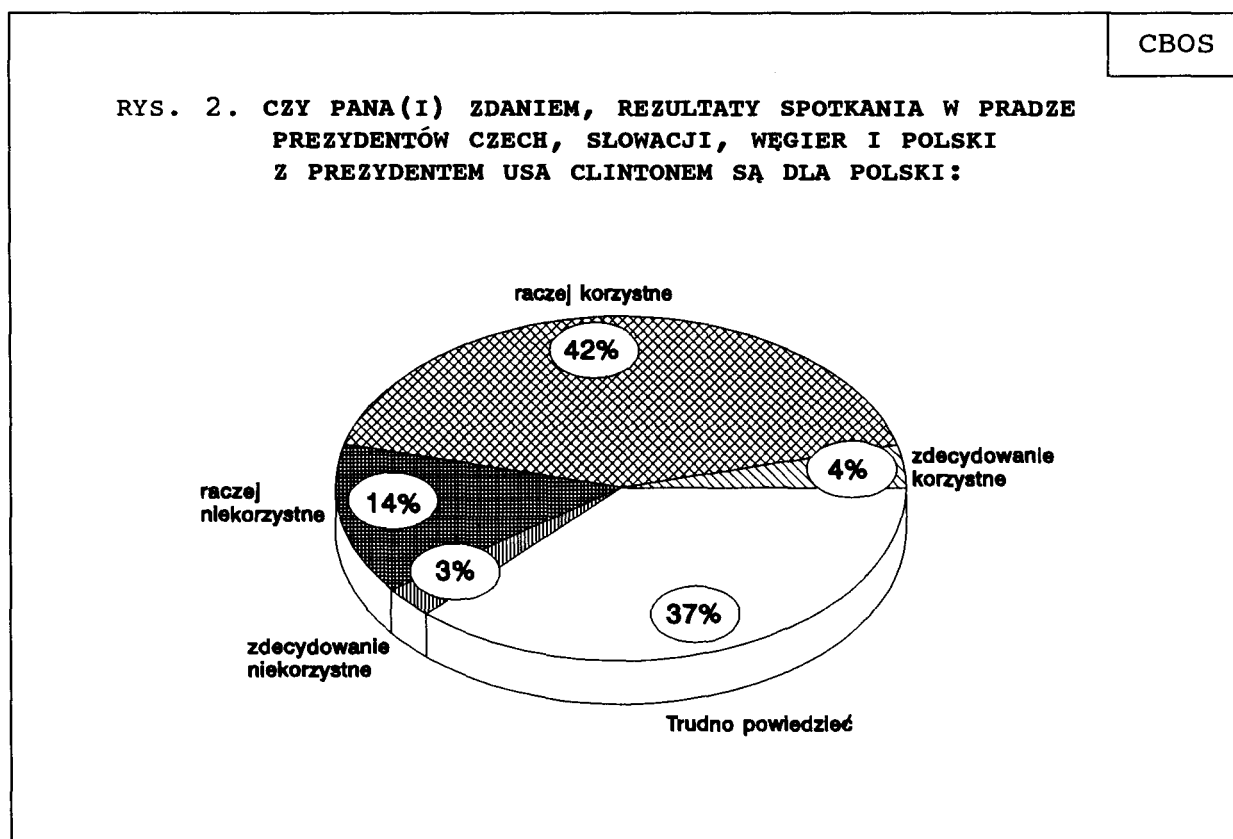

¹ "Aktualne problemy i wydarzenia" (43) - badanie zrealizowane w dniach 14-17 stycznia '94 na ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców (N=1226).

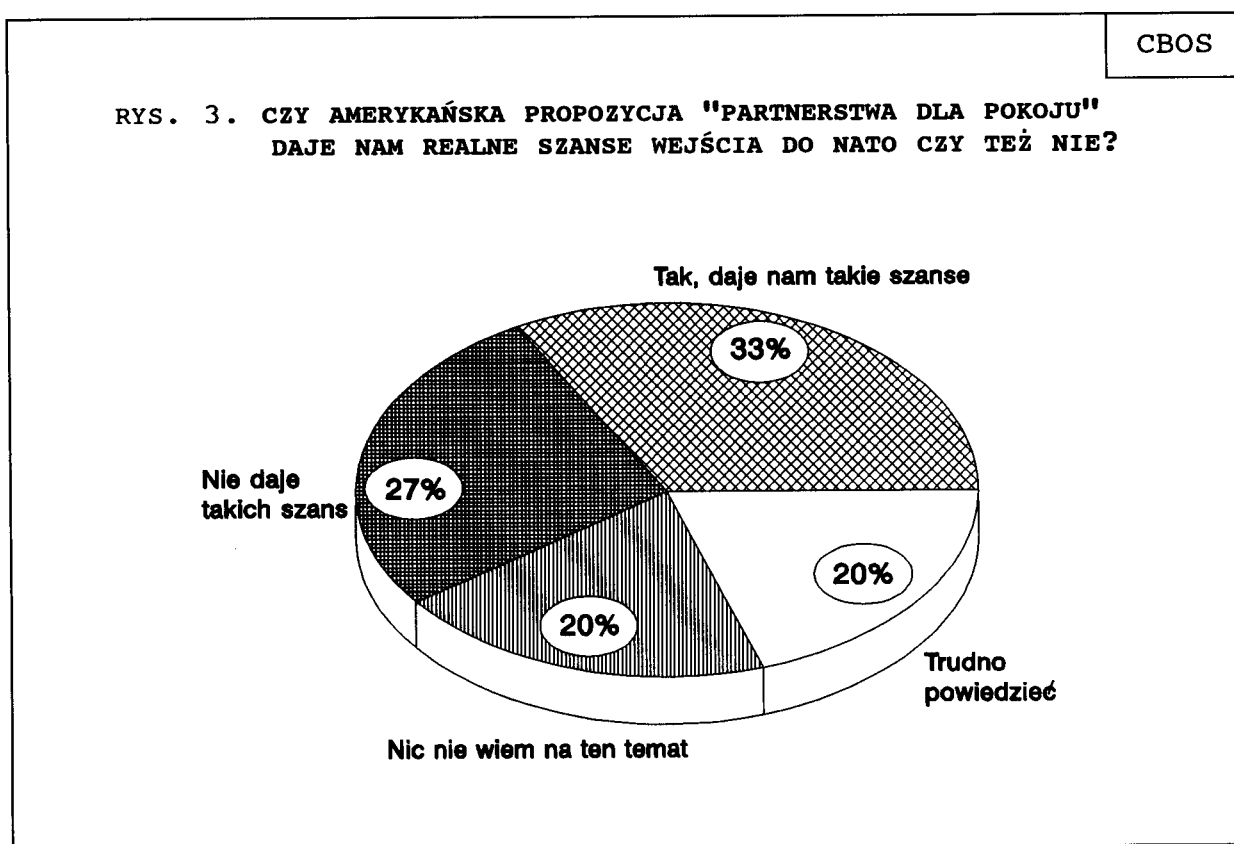
W listopadzie '93 - po wyborczym sukcesie partii Żyrynowskiego i zgłoszonym wcześniej rosyjskim wecie wobec przyjęcia państw Grupy Wyszehradzkiej do NATO - już blisko 40% badanych dostrzegło zagrożenie dla naszej niepodległości. Obecnie, po styczniowym szczycie NATO, wyraźnie wzrósł odsetek respondentów przekonanych, że obecnie nic nie zagraża niepodległości Polski.

Ocena polityki państw Zachodu

Decyzje NATO dotyczące Polski i innych państw Grupy Wyszehradzkiej, do których przekonywał przywódców państw Europy Środkowej i Wschodniej prezydent Bill Clinton podczas spotkania w Pradze, zostały przez polską opinię publiczną przyjęte pozytywnie. Niemal połowa badanych uważa, że rezultaty tego spotkania są dla Polski korzystne.

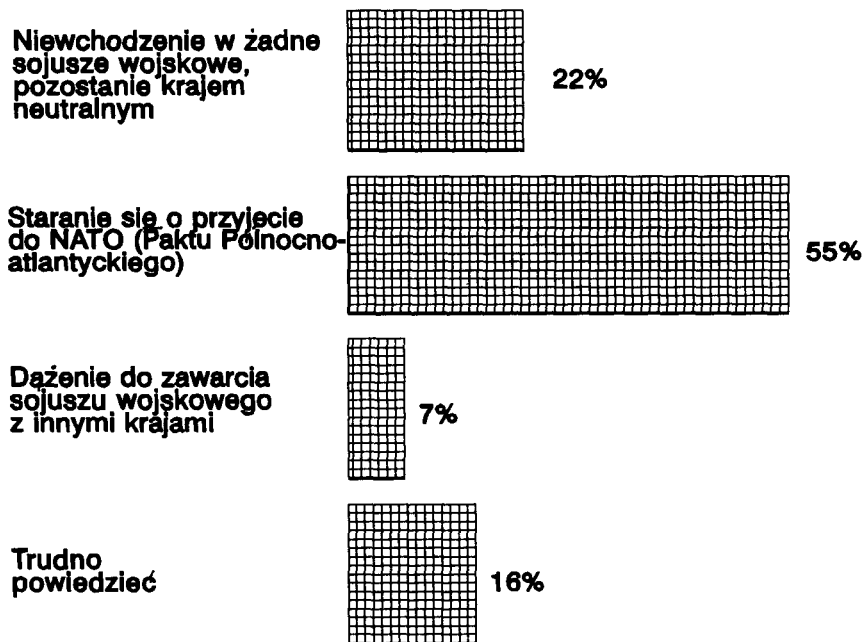

Na pozytywną ocenę praskiego spotkania wpłynęło przede wszystkim przekonanie, podzielane przez jedną trzecią badanych, że program "Partnerstwo dla pokoju" stwarza realne szanse wejścia Polski do NATO. Jednak największa grupa osób ma zbyt małą wiedzę o tej problematyce, by móc jednoznacznie ocenić konsekwencje programu.

Po zaakceptowaniu przez Polskę "Partnerstwa dla pokoju" nie zmieniła się liczba zwolenników starań na rzecz przyjęcia naszego kraju do NATO. Podobnie jak w listopadzie '93 za opcją atlantycką opowiada się nieco ponad połowa ankietowanych.

RYS. 4. JAKA POLITYKA JEST OBECNIE, PANA(I) ZDANIEM, NAJKORZYSTNIEJSZA DLA ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA POLSKI?

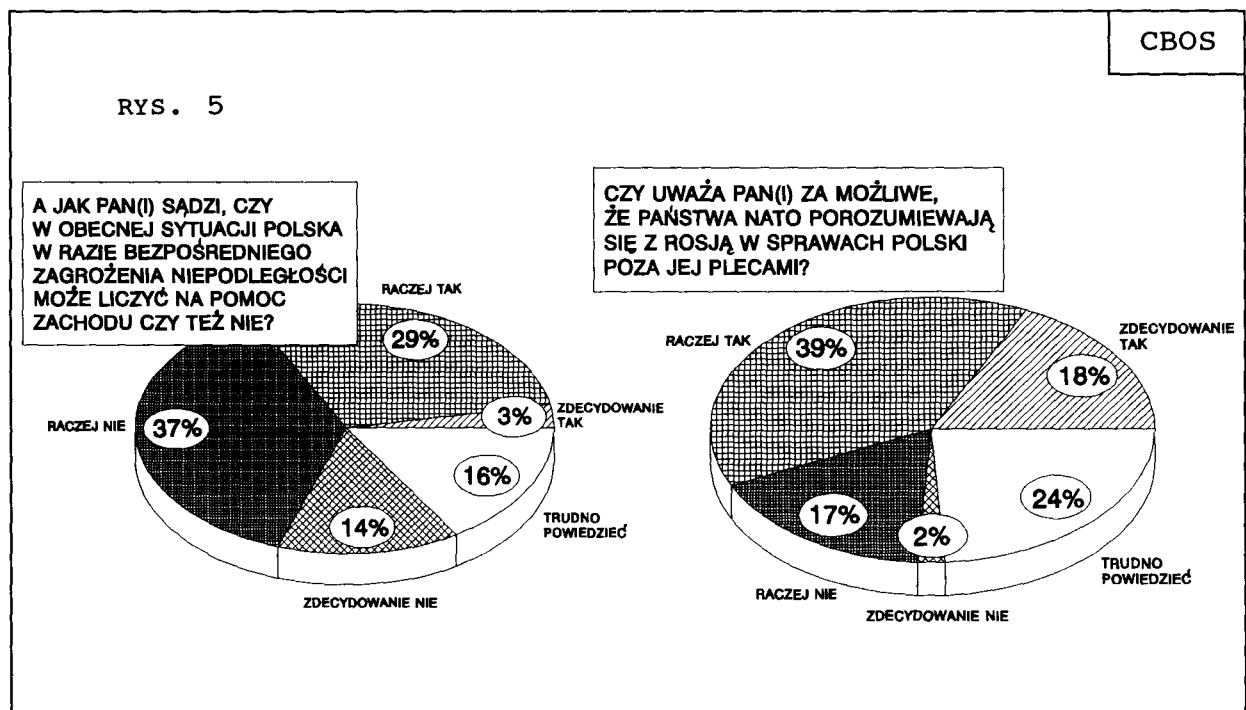

Do zwolenników integracji ze strukturami NATO należą przede wszystkim mieszkańcy wielkich miast, osoby z wykształceniem średnim i wyższym, kadra kierownicza, pracownicy umysłowi, prywatni przedsiębiorcy, uczniowie i studenci, osoby lepiej sytuowane oraz badani deklarujący poglądy prawicowe².

Akceptacja opcji pronatowskiej może wynikać z przeświadczenia, podzielanego przez blisko 60% ankietowanych, że przyjęcie do NATO Polski i innych krajów dawnego bloku socjalistycznego przyczyniłoby się do zwiększenia spokoju i stabilizacji w Europie. Zdecydowanie aprobowane jest (66%) współdziałanie państw Grupy Wyszehradzkiej, mające na celu uzyskanie członkostwa w NATO. W niektórych krajach przeważają bowiem poglądy, iż działanie pojedynczo, a nie jako Grupa Wyszehradzka zwiększa szanse wejścia do NATO. Polska opinia publiczna popiera te tendencje polityki środkowoeuropejskiej, które zmierzają do budowy ponadpaństwowych struktur bezpieczeństwa międzynarodowego.

² Zob. tabele aneksowe.

Jednak stosunek Polaków do idei militarnego wiązania się z Zachodem jako sposobu zapewnienia Polsce bezpieczeństwa nie jest tak jednoznaczny, jak by wynikało z dużej aprobaty opcji pronatowskiej. Ponad połowa badanych uważa, że w obecnej sytuacji, w razie bezpośredniego zagrożenia niepodległości, Polska nie ma co liczyć na pomoc Zachodu; tylko jedna trzecia ankietowanych jest odmiennego zdania. Ten znaczący brak zaufania do przyjaznych Polsce gestów ze strony przywódców państw Zachodu wynika być może z przekonania wyrażanego przez blisko 70% respondentów, że Stanom Zjednoczonym zależy raczej na dobrych stosunkach z Rosją niż na zagwarantowaniu bezpieczeństwa Polsce i innym państwom naszego regionu. Co więcej, ponad połowa badanych (57%) dopuszcza możliwość porozumiewania się państw NATO z Rosją w sprawach Polski "poza jej plecami".

Na podstawie odpowiedzi na pytanie dotyczące możliwości udzielenia Polsce pomocy ze strony Zachodu oraz prawdopodobieństwa porozumiewania się państw NATO z Rosją bez wiedzy Polski wyróżniliśmy trzy typy postaw wobec Zachodu.

Pierwsza - wyrażająca pełne zaufanie do obrony interesów Polski przez Zachód - jest podzielana przez 11% badanych. Druga - świadcząca o całkowitej nieufności wobec polityki państw Zachodu - jest udziałem 37% badanych. Postawa trzecia, pośrednia, w której obecne są elementy pozytywne, negatywne lub obojętne wobec Zachodu, jest najbardziej popularna - 52% badanych nie zajmuje jednoznacznego stanowiska w tej kwestii.

W porównaniu z listopadem '93 wzrósł (o 7 punktów procentowych) odsetek badanych nieufnych wobec Zachodu. Nie oznacza to jednak, że nieufność ta idzie w parze z niechęcią do opcji pronatowskiej.

Tabela 1

w procentach

Postawa wobec Zachodu	Opcje polityki zagranicznej			
	neutralność	wejście do NATO	blok z innymi państwami	trudno powiedzieć
Ogółem	22	55	7	16
Negatywna	24	54	11	11
Pozytywna	16	72	9	4
Niejednoznaczna	21	52	4	23

Respondenci przekonani, że Zachód nie uwzględni interesów Polski, równie często jak pozostali ankietowani akceptują dążenia do integracji Polski z NATO. Oczywiście najbardziej zagorzałymi zwolennikami (72%) opcji pronatowskiej są ludzie mający zaufanie do polityki Zachodu. Z dużo większym optymizmem oceniają oni również szanse wejścia Polski do NATO przez przystąpienie do programu "Partnerstwo dla pokoju".

Tabela 2

w procentach

Postawa wobec Zachodu	Czy program "Partnerstwo dla pokoju" stwarza szanse przyjęcia do NATO?		
	tak	nie	trudno powiedzieć/ nie wiem
Ogółem	33	27	40
Negatywna	27	40	33
Pozytywna	61	16	23
Niejednoznaczna	32	20	48

Przekonanie o nieuwzględnianiu przez Zachód interesów Polski częściej niż przeciętnie wyrażają mieszkańcy wielkich miast, osoby z wykształceniem wyższym, kadra kierownicza, pracownicy umysłowi, prywatni przedsiębiorcy oraz osoby interesujące się polityką (zarówno o poglądach lewicowych, jak i prawicowych).

Interesujące, że postawa ta w większym stopniu charakteryzuje te grupy społeczne, które - ogólnie rzecz biorąc - opowiadają się jednocześnie za opcją pronatowską. Oznacza to, że ambiwalencja wobec Zachodu jest nie tylko cechą charakterystyczną dla świadomości całego społeczeństwa, ale również dla całych grup społecznych. Co więcej, jak pokazują badania jakościowe³, przeprowadzone metodą *focus group interview*, ten rodzaj ambiwalencji obecny jest również w świadomości pojedynczych osób. Dobrą ilustracją tego rodzaju złożonej postawy niech będą bardzo emocjonalne słowa jednego z uczestników dyskusji grupowej, która odbywała się w czasie, kiedy było już wiadomo, że Polska na styczniowym szczycie NATO nie zostanie przyjęta w skład Paktu:

"Trzeba się na coś zdecydować, mnie jest bliższa koncepcja na zachód mimo wszystkich komplikacji i tego, że nas ostatnio kopnęli w tyłek kolejny raz".

Ocena polityki zagranicznej Rosji

Wydarzenia ostatnich miesięcy w Rosji - zbrojny konflikt między parlamentem a prezydentem, weto Jelcyna wobec przyjęcia państw Europy Środkowej i Wschodniej do NATO, sukces wyborczy partii Żyrynowskiego - spowodowały istotną zmianę w ocenie miejsca i celów polityki zagranicznej Rosji. W czerwcu '93 spośród respondentów dostrzegających zagrożenia dla niepodległości Polski 29% wskazywało na Rosję. Obecnie grupa ta zwiększyła się do 54%. Wzrost poczucia zagrożenia niepodległości ze strony Rosji związany jest ze zmianą społecznego postrzegania miejsca i celów polityki Rosji na arenie międzynarodowej. Pół roku

³ CBOS wspólnie z Center for Foreign Policy Development (Providence, USA) oraz sześcioma innymi ośrodkami badawczymi z Europy Środkowej i Wschodniej uczestniczył w badaniu nad postrzeganiem problemów bezpieczeństwa przez mieszkańców naszego regionu.

temu 39% badanych było zdania, że w ciągu najbliższych 5-10 lat Rosja będzie dążyć do odbudowania państwa w granicach dawnego ZSRR i odzyskania wpływów w byłych krajach socjalistycznych. Dokładnie taka sama grupa respondentów nie uznawała za możliwą takiej wersji rozwoju sytuacji. Obecnie scenariusz "odbudowy imperium" uznaje za możliwy 59% ankietowanych, a za nierealny - jedynie 20% badanych.

Odbudowy imperium częściej niż inni spodziewają się mieszkańcy wielkich miast, osoby z wykształceniem wyższym, kadra kierownicza, prywatni przedsiębiorcy, rolnicy, badani interesujący się polityką i nieco częściej respondenci o poglądach prawicowych niż lewicowych. Osoby nieufne wobec Zachodu w większym stopniu obawiają się odbudowy Rosji imperialnej niż badani darzący Zachód zaufaniem. Wydaje się, że różnica ta wynika z braku wiary ludzi nie ufających Zachodowi, że jakakolwiek siła może powstrzymać Rosję przed opcją imperialną w polityce zagranicznej.

Tabela 3

w procentach

Postawa wobec Zachodu	Czy Rosja będzie dążyć do "odbudowy imperium"?		
	tak	nie	trudno powiedzieć/ nie wiem
Ogółem	59	20	21
Negatywna	74	16	10
Pozytywna	67	27	6
Niejednoznaczna	45	21	34

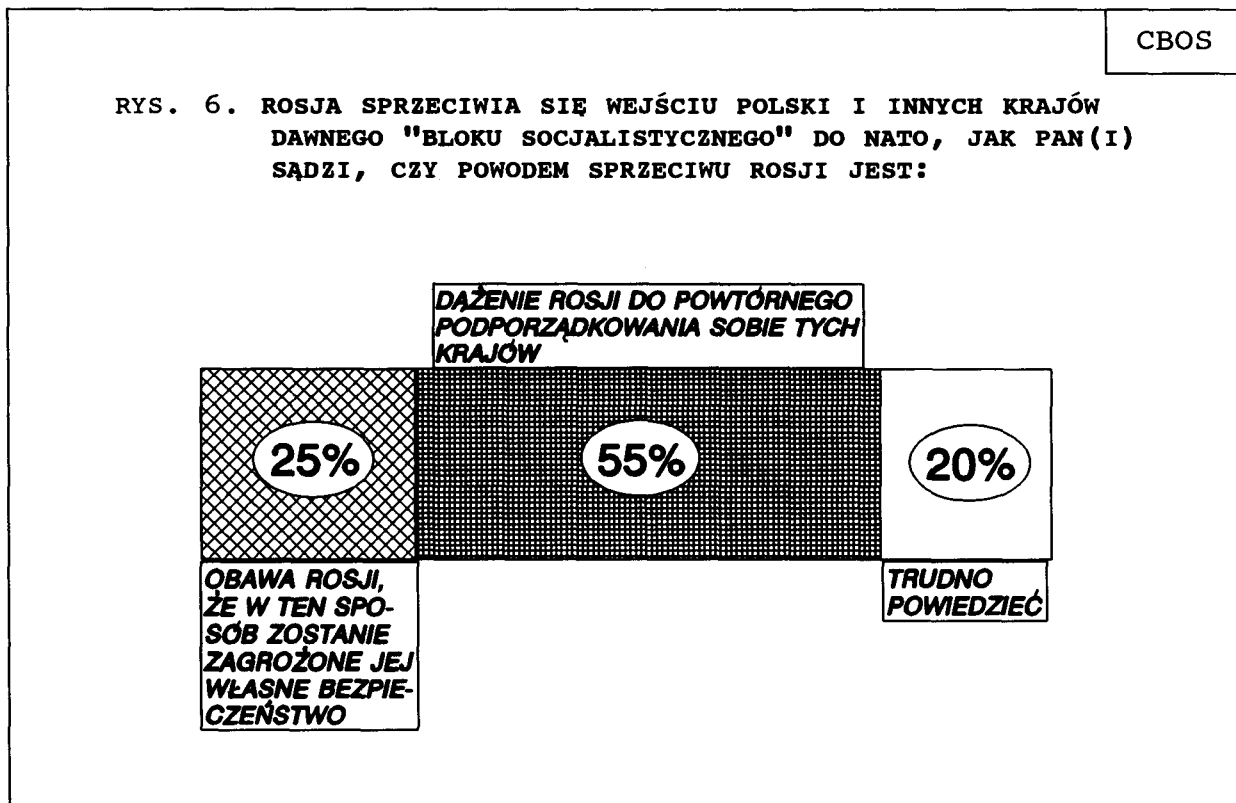
Między badanymi, którzy odmiennie oceniają przyszłe cele polityki zagranicznej Rosji, nie występują istotne różnice w akceptacji dążenia Polski do NATO. W obu grupach dominują zwolennicy integracji z Paktem. Jest to, jak się wydaje, rezultat zasygnalizowanego wcześniej ogólnego aprobowania przez polską opinię publiczną rozwiązań zmierzających do znalezienia trwałego oparcia w kolektywnych strukturach bezpieczeństwa międzynarodowego, niezależnie od rozwoju sytuacji w naszym regionie Europy.

Tabela 4

w procentach

Czy Rosja będzie dążyć do "odbudowy imperium"?	Opcje polityki zagranicznej			
	neutralność	wejście do NATO	blok z innymi państwami	trudno powiedzieć
Ogółem	22	55	7	16
Tak	23	58	8	11
Nie	24	63	9	5

Kolejnym dowodem na zmianę postrzegania Rosji przez opinie publiczną są następujące dane: ponad połowa (55%) badanych uważa, że sprzeciw Rosji wobec przyjęcia Polski i innych byłych państw socjalistycznych do NATO nie wynika z jej obaw o własne bezpieczeństwo, lecz z dążenia do ponownego podporządkowania sobie tych krajów.

Jest więc niemal całkowicie pewne, że w sposobie postrzegania Rosji przez polską opinię publiczną nastąpiła gwałtowna zmiana. W ciągu ostatniego pół roku Rosja z kraju pogrążonego w chaosie i zajętego własnymi problemami zmieniła się w świadomości większości Polaków w państwo dążące do odbudowy byłego imperium, którego wpływ na losy Polski już teraz jest bardzo istotny.

Postanowienia styczniowego szczytu NATO zostały przez polską opinię publiczną przyjęte z umiarkowanym optymizmem. Nadal ponad połowa badanych popiera działania polskiej dyplomacji zmierzające do pełnej integracji z Paktem Północnoatlantyckim. Największa grupa ankietowanych ma zbyt mało wiadomości o programie "Partnerstwo dla pokoju", żeby oceniać konsekwencje jego wprowadzenia. Tylko jedna trzecia respondentów uważa, że program ten stwarza Polsce szanse wejścia do NATO. Jednak, jak się wydaje, jego przyjęcie wpłynęło w pewnym stopniu na zwiększenie społecznego poczucia bezpieczeństwa państwa na arenie międzynarodowej. W przekonaniu większości badanych, obecnie głównym zagrożeniem dla niepodległości Polski jest Rosja. Społeczeństwo nasze postrzega ją obecnie jako państwo dążące do odbudowy byłego imperium radzieckiego.

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. włocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. bielsko-podlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Postawa badanych wobec Zachodu

(%)

	Nieufna	Ufna	Niejedno- znaczna	Liczba osób
Ogółem	37	11	52	1226
Płeć				
Mężczyźni	41	13	47	558
Kobiety	34	9	56	668
Wiek				
do 24 lat	33	18	48	162
25-34	39	10	51	186
35-44	39	8	53	285
45-54	45	9	46	205
55-64	38	14	48	194
65 lat i więcej	28	8	63	193
Miejsce zamieszkania				
Wieś	33	10	58	472
Miasto do 20 tys.	38	7	55	140
od 21 do 100 tys.	43	9	48	243
101-500 tys.	34	20	47	198
501 tys. i więcej mieszk.	46	9	45	172
Region				
Północny	37	12	51	145
Zachodni	39	14	47	124
Środkowozachodni	43	14	43	176
Środkowy	39	6	56	224
Wschodni	39	8	53	143
Południowo-wschodni	36	6	58	197
Południowo-zachodni	30	18	52	217
Wykształcenie				
Podstawowe	28	11	61	450
Zasadnicze zawodowe	34	11	54	321
Średnie	48	10	43	359
Wyższe	52	11	37	96
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	57	10	33	67
Prac.umysł.niż.szczebła	53	7	40	114
Pracownicy fiz.- umysł.	41	9	50	64
Robotnicy wykwalifikowani	37	15	48	114
Robotnicy niewykwalifik.	37	9	54	61
Rolnicy	39	12	49	80
Prywatni przedsiębiorcy	60	12	29	35
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	30	12	59	416
Uczniowie i studenci	35	15	50	50
Bezrobotni	33	5	62	122
Gospodynie domowe i inni	34	14	52	102
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys.zł	30	7	62	206
750 tys. - 1249 tys.	40	9	51	332
1250 tys. - 1749 tys.	37	12	50	280
1750 tys. - 2249 tys.	35	11	54	168
2250 tys. i powyżej	44	14	42	216
Ocena własnych war. mater.				
Złe	36	7	57	478
Średnie	37	13	49	582
Dobre	40	13	46	165
Zainteresowanie polityką				
Duże	55	7	37	117
Średnie	42	14	44	536
Małe lub żadne	29	9	62	572
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	46	5	49	73
Raz w tygodniu	34	11	55	705
Kilka razy w roku	39	12	49	322
W ogóle nie uczestniczy	44	13	43	124
Poglądy polityczne				
Lewica	45	13	43	293
Centrum	36	13	51	386
Prawica	46	12	43	271
Trudno powiedzieć	22	5	73	272

Tabela 2. Jaka polityka jest obecnie najkorzystniejsza dla zapewnienia bezpieczeństwa Polski? 1 - niewchodzenie w żadne sojusze wojskowe, pozostanie krajem neutralnym; 2 - staranie się o przyjęcie do NATO; 3 - dążenie do zawarcia sojuszu wojskowego z innymi krajami

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	21	55	7	16	1226
Płeć					
Mężczyźni	22	58	11	10	558
Kobiety	21	53	5	21	668
Wiek					
do 24 lat	18	64	6	13	162
25-34	17	59	11	12	186
35-44	23	57	9	11	285
45-54	24	56	3	16	205
55-64	23	54	7	16	194
65 lat i więcej	23	41	7	28	194
Miejsce zamieszkania					
Wieś	22	48	7	23	472
Miasto do 20 tys.	15	63	4	18	141
od 21 do 100 tys.	23	55	8	14	243
101-500 tys.	23	62	7	8	198
501 tys. i więcej mieszk.	21	60	11	8	172
Region					
Północny	25	51	10	14	145
Zachodni	19	59	6	16	124
Środkowo-zachodni	20	59	10	12	176
Środkowy	18	61	7	15	224
Wschodni	23	51	10	16	143
Południowo-wschodni	20	51	5	24	197
Południowo-zachodni	26	52	6	15	217
Wykształcenie					
Podstawowe	24	46	6	24	450
Zasadnicze zawodowe	23	51	8	17	321
Średnie	17	66	9	7	359
Wyższe	21	66	6	8	96
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	21	62	7	9	67
Prac. umysł. niż. szczebla	21	64	8	7	114
Pracownicy fiz.- umysł.	16	64	10	11	64
Robotnicy wykwalifikowani	23	50	12	15	114
Robotnicy niewykwalifik.	31	47	5	17	61
Rolnicy	21	58	9	12	80
Prywatni przedsiębiorcy	25	65	9	0	35
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	22	48	6	24	416
Uczniowie i studenci	13	73	9	4	50
Bezrobotni	26	58	5	12	122
Gospodynie domowe i inni	14	56	6	24	102
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 750 tys. zł	22	45	9	24	206
750 tys. - 1249 tys.	20	57	8	15	332
1250 tys. - 1749 tys.	26	52	6	16	281
1750 tys. - 2249 tys.	22	56	8	15	168
2250 tys. i powyżej	16	64	9	12	216
Ocena własnych war. mater.					
Złe	24	52	6	18	479
Średnie	22	53	9	17	582
Dobre	15	70	6	9	165
Zainteresowanie polityką					
Duże	17	60	15	8	117
Średnie	19	66	9	7	536
Małe lub żadne	25	44	4	27	573
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	24	40	7	28	73
Raz w tygodniu	20	57	6	17	706
Kilka razy w roku	21	57	10	12	322
W ogóle nie uczestniczy	30	46	9	16	124
Poglądy polityczne					
Lewica	22	57	9	11	293
Centrum	22	58	9	11	386
Prawica	19	67	5	9	271
Trudno powiedzieć	23	36	5	37	273

Tabela 3. Czy w najbliższej przyszłości Rosja będzie dążyć do odbudowania państwa w granicach dawnego Związku Radzieckiego i odzyskania wpływów w byłych krajach socjalistycznych?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	58	20	22	1226
Płeć				
Meżczyźni	63	22	16	558
Kobiety	55	18	27	668
Wiek				
do 24 lat	64	21	15	162
25-34	56	26	18	186
35-44	59	21	20	285
45-54	62	16	22	205
55-64	63	18	19	194
65 lat i więcej	47	15	37	194
Miejsce zamieszkania				
Wieś	53	18	29	472
Miasto do 20 tys.	60	21	19	141
od 21 do 100 tys.	62	18	20	243
101-500 tys.	55	26	19	198
501 tys. i więcej mieszk.	71	18	11	172
Region				
Północny	62	17	21	145
Zachodni	66	18	16	124
Środkowozachodni	56	26	18	176
Środkowy	58	17	25	224
Wschodni	56	23	21	143
Południowo-wschodni	57	16	27	197
Południowo-zachodni	58	20	22	217
Wykształcenie				
Podstawowe	50	15	35	450
Zasadnicze zawodowe	59	21	20	321
Średnie	63	25	12	359
Wyższe	79	15	6	96
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	78	12	9	67
Prac.umysł.niż.szczebla	58	27	16	114
Pracownicy fiz.- umysł.	47	29	24	64
Robotnicy wykwalifikowani	63	19	19	114
Robotnicy niewykwalifik.	53	22	25	61
Rolnicy	67	13	20	80
Prywatni przedsiębiorcy	74	16	10	35
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	54	17	29	416
Uczniowie i studenci	67	30	4	50
Bezrobotni	50	27	24	122
Gospodynie domowe i inni	65	14	21	102
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys.zł	49	18	34	206
750 tys. - 1249 tys.	60	19	22	332
1250 tys. - 1749 tys.	56	22	23	281
1750 tys. - 2249 tys.	61	20	18	168
2250 tys. i powyżej	69	20	11	216
Ocena własnych war. mater.				
Złe	54	19	27	479
Średnie	62	18	20	582
Dobre	58	27	14	165
Zainteresowanie polityką				
Duże	71	19	10	117
Średnie	62	24	14	536
Małe lub żadne	52	16	32	573
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	66	16	18	73
Raz w tygodniu	55	20	25	706
Kilka razy w roku	62	20	18	322
W ogóle nie uczestniczy	67	17	15	124
Poglądy polityczne				
Lewica	65	23	12	293
Centrum	59	24	17	386
Prawica	70	19	11	271
Trudno powiedzieć	39	10	51	273